

43³/₄ mil. vaganov ječmena, 70 mil. vaganov ovsa, 43 mil. vaganov turšice, 145 mil. vaganov krompirja, 2 mil. vaganov ogršice (raps), 10 mil. vaganov stročnega sadu, (fižola, graha, leče, itd.) Ako vzamemo za te pridelke ceno, kakoršna je pri srednjih žetvah v Evropi in Avstriji zadnja leta poprek bila, dobimo v celku 1144¹/₂ milijona goldinarjev. Srednja žetva toraj v našem cesarstvu napravi 1100—1200 milijonov novih vrednosti. Od tega moremo le 10 % v tuje dežele oddati, ostanek se doma povzije. Vendar pa gospodarska skušnja uči, da vsak nov pridelek z svojo vrednostjo od trenutka svojega postanka za ves znesek svoje cene drugim pridelkom pot v trgovino odpira. Vsakdo namreč skuša svoj pridelek v denar spraviti in za skupljen denar druge svoje potrebe pomiriti. Po tem takem spravi srednja dobra žetev na leto miliardo, t. j. 1000 milijonov gld. v domačo trgovino.

Razstava v Varšavi.

Ces. kr. general-konzul v Varšavi je Avstrijskemu ministerstvu zunanjih oprav poročil, da bode od 15. do 20. septembra 1874. leta v Varšavi splošna kmetijska razstava. Ministerstvo kmetijstva kakor tudi trgovstva priporočujeta, nadejaje se obilne vdeležbe, to razstavo, ker bode našemu domačemu kmetijstvu in kmetijski obrtniji gotovo koristila. Zarad znižanja vožnine na Avstrijskih železnicah bode ministerstvo vse potrebno storilo.

Ker bode naše bralce zanimalo tudi kaj natančnejega o tej razstavi zvedeti, podamo tukaj bitstvene odločbe o nji: Vdeležiti se smejo razstavniki in kraljestva Poljskega in cesarstva Ruskega, in tudi inostranci; ali ti nimajo pravice se potezati za premije.

Razvrstena bo razstava v 6 glavnih grup ali oddelkov:

- I. Poljedelski, vrtni in gozdni pridelki.
- II. Žive živali, konji, goveda, ovce, prešiči, psi.
- III. Izdelki kmetijske in gozdne obrtnije.
- IV. Kmetijske in poljedelske mašine (stroji), orodje in pripomočki, izdelki sodelavcev.
- V. Črteži in modeli kmetijskih biš in kmečkih poslopij; nezgorljivo stavivo ali priprave za zidanje.
- VI. Izgledno gospodarstvo in gospodarsko računstvo.

Oni, kateri hočejo kaj razstaviti, morajo to naznaniti v posebnih za to namenjenih formularih do 15. julija razstavnemu odboru v Varšavi, in na svoje stroške blagó tje poslati, in to v tehle obrokhi: Stvari I. in III. grupe ne prej ko 10 in ne pozneje ko 3 dni; II. grupe ne prej ko 5 in ne pozneje ko 3 dni; IV. in V. grupe ne prej ko 14 in ne pozneje ko 7 dni; črteže in popise k V. grupi in stvari VI. grupe najpozneje mesec dni

pred otvorenjem razstave, katero se bode vršilo 15. sept. t. l.

Temu iz „Novic“ štev. 24. t. l. vzetemu oznanilu pristavljamo le še svojo željo, da bi se prav mnogo slovenskih vinorejcev te razstave vdeležilo, kajti če ima trgovina z našimi izvrstnimi vini v instranske dežele prihodnosti, jo po našem prepričanju ima le na vzhod, tedaj na prvem mestu v Rusko.

Ljutomerska kmetijska podružnica bode 28. junija t. l. to je prihodnjo nedeljo popoldé ob 2. uri imela v pivarnici sejo, pri kateri pridejo na vrsto naslednje stvari: poduk o konje- in bčeloreji in pa razdeljevanje svetinj za sluge v vino- konje- in sadjoreji. Razstavljene bodo tudi nekatere v bčelorejo spadajoče reči. Odbor podružnice v Ljutomeru vabi kmetovalce, da se obilno te seje vdeležijo.

Drkanje s konji. Ob času letošnje razstave ali premiiiranja konj v Ljutomeru bode tudi drkanje (Trappwett-Fahren). Za to so odločene posebne darila. Kmetovalci, ki imajo primernih in dobrih konjev, naj se za to vadijo in pripravljajo.

Mlatilnica mašina ali stroj na par je že na potu in pride skoraj v Ljutomer. Kdor hoče v kratkem in brez velikih stroškov zmlatiti, naj se v Ljutomeru oglasi, ker bo mašina tudi na vasnice poslana.

Odlikovanje marljivih sadjorejcev. Dne 17. t. m. je predstojnik Slovegraške kmet. podružnice, g. Lohninger, dvema sadjorejcem izročil darila, ktera so jima od kmet. družbe v Gradcu za njune zasluge v sadjoreji prisojena bila. Sreberno svetinjo odlikovan je župnik Šmiklavski, č. g. G. Zupanec, ki se že mnogo let s sadjorejo peča, in je po vsem župnijskem zemljišču zasadil zlahtnih dreves in s tem tudi farane k sadjoreji spodbudil. — Drugi dobil je 20 gld. v srebru, namreč Pavel Prednik, p. d. Borovnik. Le majhno zemljišče ima, pa spremenil ga je v lep sadunosni vrt in ima še vrh tega precej veliko drevesnico, iz ktere je samo letošnje vigré poprodal večidel posestnikom v domačem okraji 536 velikih požlahnjenih sadežev in pa 1400 divjakov. Prihodnjo jesen bo zopet imel 2000 divjakov na oddajo. Drevesa, ki se tukaj v bolj mrzlem podnebjú vzredijo, po drugod prav dobro storé in se toraj vnanjim gospodarjem iskreno priporočajo.

Dopisi.

Iz Rogatca 17. juni. 1874. (Javna moralna in — gosposkina očala.) Ne morem si kaj, da bi Vam ne bi naznanil, kako da ste si po naših nejurističnih mislih sodnijska gosposka

v Rogateu in pa politična na Ptujem navskriž. Politična gosposka županom ukazuje, vse berače in potepuhe, ki občini ne pripadajo, in tudi take, ki občini pripadajo, pa bi si še lahko s svojimi rokami pošteno svoj kruh služili, prijeti in okrajni sodnji k obravnavi izročiti. Zaradi te občno koristne naredbe je dal župan Donačke gore glasovito lahkoživko in vlačugo, ki je več kakor šest županijam na pohujšanje in mlademu svetu v spodtiko (ker ji pravega pridevka ne vemo, ji ljudje le sploh rečejo „Katra plundra“) prijeti in jo izročil e. k. sodnji v Rogateu.

Alj kaj mislite, dragi bralci „slov. Gosp.“, kaj je e. k. okrajni sodnik gosp. B. k temu storil? Občinskega slugo je za osla imel in se mu smejal, baburo pa naravnost — izpustil!

Pristavek vredništva. Nekatere pregrehe, kakor vlačugarstvo, ki sicer tudi tatove in ubijalce rodi, v liberalni dobi, ne znajoči za božje zapovedi in prepovedi, ne najdejo pri gosposkah več strahu. Pohujšanja in greha menda tudi okr. sodnik B. v paragrafih ne najde in toraj tako dela.

Iz Sladke gore. (Tudi nerazvozljana sodnijska tajnost.) Zloglasen fantalin bil je v Šmarskem gradu v ječi zaprt. Kakor se dandenes navadno roparji, tatje in drugi klateži hvalijo, da se jim nikoli še ni tako dobro godilo, kakor v ječi, tako se je tudi ta jetnik celó dobro počutil. Vsega dovolj že notri ima, povrh še pa od zunaj dobiva, kar se mu koli poljubi. Ker se pa o belem dnevu vendar še po lepem Šmarskem trgu sprehajati ne more, izpuščal ga je jetničar L. po noči iz ječe, kamor mu bilo drago. Pretekli pust izve jetnik, da je njegova z drugim na oklicu. Izpuščen iz ječe se podá po noči na njeni dom, in na nevesto pri materi spijočo skozi okno ustrelil. Hudo ranjena umrla sicer ni; jetnik pa se je svoje lastne hudobije vendar toliko ustrašil, da se kar drugi dan celjske sodnji sam izda. Preiskaval se je kmalu poskus zavrtnega umora, in preiskovati jeli so tudi službeno zvestobo jetničarja. Pa glejte čudo! Jetnik dobil je 5 let težke ječe; o jetničarju pa, kateri mu je lepo priliko dajal, da je iz ječe mogel in novo hudodelstvo storil, je zdaj vse tiho, kakor bi se ne bilo ničesar zgodilo. Njegovi prijatelji so že vsi trepetali, kaj da se mu bo zgodilo; zdaj se pa podmuzneno smejijo, ker ni iz vsega nič, in celó upajo, da tudi nič ne bo. Še bolj namuzneno se pa smejijo tatje in drugi hudodelniki, ter jim korajža rase, češ, da ni tako hudo in nevarno, če njih varbi, jetničarji, ž njimi držijo.

Mi sicer nikomur hudega ne želimo, pa to želimo in tirjamo, da se vsakemu pravica godi, da se hudodelnikom in njih pomagalcem skozi prste ne gleda. Zato plačujemo toliko krvavega davka, da država s svojimi dobro plačanimi uradniki, sodniki in služabniki življenje in premoženje naše brani. Ako se pa tistim, ki nam napadajo oboje, skozi prste gleda, se le zločincem

pogum dela in pot kaže do novih hudodelstev. To sodi priprosta kmečka glava.

Od Marije Snežnice v slov. gor. (Gospodarjev gorjé in nade.) Iz hriba, blizo ktere gre meja slov. jezika, borečega se z nemščino, odprl se je preteklo saboto, 20. t. m. žalosten pogled čez Cmureški trg in bližnje mursko polje. Strašna nevihta s točo kakor orehi in še debelejšo namreč je v četrť uri požela in zmlatila, t. j. v dno zemlje pokončala vse poljske pridelke, tako da se še ne pozna, ali je prej bila rž, ali pšenica, ali ječmen posejan, koruza ali krompir nasajen, — in to blizo 4 ure na dolgo in 1 uro na široko! Proti in v Cmureškem trgu naštel sem 18 jagnedovih, sicer visokih in močnih dreves, iz zemlje zdrtih: lipe, brasti so na sredi odlomljeni, sadunosne drevesa tudi v sredini zlomljene, ali celó izruvane. Koliko škode po hramih na strehah in oknih! Bog se usmili! Ljudje vzdihujejo in se jočejo, — drugi tudi preklinjajo in v pijanosti si žalost in skrb utapljajo!? So pa tudi pomilovanja vredni, ker jih je božja roka letos ostro zadela: prvič po hudem mrazu, potem po veliki vodi, ki je na travnikih in njivah strašno škodo napravila in celi Cmureški trg poplavela in pri nekterih hramih skozi okna šla v hiše; in zdaj v tretjič z novo nesrečo!

Pri nas pa, hvala Bogu! še toče ni bilo; pozeble gorice so se tudi precej okrepile — na enem trsu naštel sem 32 grozdičev —; le sadja ne bo nič, razun nekoliko sliv.

Obhajali smo 28 letnico papeževo, kolikor mogoče slovesno. Šolarji in šolarce, lepo ovenčani in z gorečimi svečami v roki, prejeli so med sv. mešo sv. obhajilo. Gotovo pa so tudi odrasli farmani v pobožnih molitvah prosili Boga, naj bi se sv. Očetu dnevi trpljenja skrajšali, ter bi jim dano bilo, doživeti veselje nad zmago sv. kat. cerkve!

Ob južni strani Pohorja. („Bog nam pomagaj!“) tako vzdihnemo kmetje v sedanjih silno hudih razmerah. Kar še nista mraz in slana pokončala, žugajo pa hude nevihte skoro vsak dan. Na binkoštno nedeljo prihruje od Vitanjskih planin strašna plôha z gosto točo. V Zreški fari udarilo je v vse 3 podružnice. Pri cerkvi M. B. na Brinjevi gôri so se zbirali romarji, ker je bil drugi dan shod. Strela udari v magnet, pa ga spusti in enemu možu pri cerkvi čevlje na nogah razpara, vrglo ga pa ni. Potem treši v borovo drevo in kmetu Gregoreu ubije pet ovac, ki so pod drevesom bile. Voda je s hribov skoro vso površno zemljo odnesla, po ravnam pa vse zalila.

Vsak dan skoro se sliši o ropanju in tatvinah ali o malopridnih pretepih zdvijanih fantalinov. Nobeden kmet si ni več življenja zvest, z nja težko pridelanim imetkom se pa drugi mastijo. — Kdo bo hudodelnike krotil, kdo za kmeta se potegnil? Seidl in nja liberalni nemški kakor slovenski tovariši v dež. in drž. zboru se vtikajo v cer-

(Dalje v prilogi.)

kvene zadeve, za kar nimajo oblasti, nas uboge kmete pa v nemar puščajo! Mar jih zato debelo plačujemo, da nam sv. vero podkopavajo in v cerkvene pravice segajo? Odkar niste več pokorni sv. materi kat. cerkvi, se množijo hudodelstva, gre vse rakovo pot! Šole ste — kolikor vam je do zdaj mogoče bilo — brezverske napravili, šibo iz šol odpravili, z ječ pa železje in palico, in pomnožili niste blagostanja, ampak le — hudodelstvo! To je sad vašega liberalizma in po sadu se drevó sodi!

V Zrečah je bila dné 7. rožnika volitev cerkvenega skladnega odbora (Konkurrenzausschuss), in voljeni so bili peteri srenjski odborniki, od katerih le želimo in se tudi nadjamo, da bodo res tudi „skladali“ ali pripomagali, kadar bo pri cerkvah in cerkvenih poslopih poprav treba. V izgled vam naj bodo sosednje fare: Šent-Jungerska, Konjiška in Straniška, kder se toliko stori za cerkve in čast Božjo, ker so ondašnji možje edini misli z gospodi župniki.

Ob koncu pa tebe, dragi nam „Gospodar“, vprašam: ali res v ta cerkveni konkurenenci ali skladni odbor ne sme kdo drugi izvoljen biti, kakor le občinski odborniki? —

Odgovor „Gospodarjev“: Ravno nasprotno je res! §. 13. postave od dné 28. apr. 1864 za vojvodstvo štajersko določno govori: „Ta odbor se sestavi iz peterih udov, kateri se po predstojnikih in (srenj.) odbornikih dotičnih, za skladanje obvezanih srenj, voli izmed srenjčanov („Gemeindegliedern“) in seer po absolutni večini glasov na 3 leta.“ — Predstojniki in odborniki imajo torej pravico voliti; pravico voljenim biti pa imajo vsi srenjčani z volilci vred. Smešno je pa, če volilci — sami sebe volijo!

Izpod severnega Poharja. † Komu ni znano, da se šole od leta do leta slabeje obiskujejo? Gg. učitelji sami britko tožijo, da so šole večidel prazne, ter poprašujejo, kaj in kako početi, da bi roditelji radi otroke v šolo pošiljali? V Vuhredi so otroci pred- in popoldne v šolo hodili; ker je pa šola večidel prazna bila, so krajni šolski očetje sklenoli, da naj večji otroci dopoldne, mali pa popoldne v šolo hodijo. Kakor pa iz zanesljivega vira vemo, zdaj še manj otrok v šolo prihaja kot poprej. Ako se pa stvari do korenine gre, je razvidno, da je prvi vzrok, zakaj da ljudem za šolo ni, v tem, ker mnogi učitelji na svete reči nič kaj ne porajajo. V Ribnici sta dva učitelja; ali v praznik Božjega Telesa letos nobenega pri procesiji ni bilo, da bi bil šolarje nadzoroval; lani je bil tudi Vuhredski učitelj ravno tako storil. Stariši godrnjajo: „Zakaj bi otroke v šolo pošiljali, kder se le pobožnosti odvajajo, kajti imajo nad učitelji slabe zglede.“ Govori se tudi, da gg. učitelji mesto poučevati, v šoli druga opravila opravljajo; ker so namreč pogosto občinski pisarji, v šoli za občino pišejo, otroke pa vganjati pusté, kar se jim poljubi. Nekateri učitelji

celó v šoli kadijo, ker jih nihče ne opazuje. Neki učitelj mi je rekel: „Hvala Bogu, sedaj smo prosti, ker nas v šoli nihče ne nadzoruje, kaj da počenjamo.“ —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ko bi ne bi pravični Bog tako glasno in razločno govoril in svaril po nevihtah in drugih neštevilnih nesrečah, ki nas tarejo, bi se človek le smejal dandanešnjemu svetu, ki postaja čedalje bolj — otročji. Ene dni sem so ropotale vse liberalne novine, kakor da Avstrija na vseh krajih v šibre leti. In kaj je bilo? Nič druga kakor to, da so svetli cesar vojnega ministra Kuhna odstavili in Kollerja za novega ministra postavili, vrednikov liberalnih novin pa niso poprej vprašali, ali smejo to storiti?

Ker cesarski pismi na oba omenjena ministra niste podpisani bili od vkupnega ministra Andrassy-a, je šel krič po vseh liberalnih novinah, da je vstav (Verfassung) v nevarnosti! Mi smo si na tihem mislili: Hvala Bogu, da so svetli cesar pri tej priliki krepko na noge stopili in prevzetnim ustavakom pokazali, da so gospod, ki z armado sami zapovedujejo! — Brž potem pa, ko so liberalne novine enoglasno regljati začele nad svetlim cesarjem, prinesla je uradna „Wiener Ztg.“ pismo do „ljubega grofa Andrassy-a“, v katerem mu svetli cesar naznanjajo, minister pa to podpisuje, da je Kuhn milostljivo odstavljen in Koller na nja mesto postavljen. Uradni list se pa izgovarja, da se je dan poprej, ko ste prvi dve pismi razglašeni bile, „pozabilo“ razglasiti tudi pismo na Andrassy-a! S tem je primtrobentača ustavakov, „N. fr. Presse“, jako zadovoljna. Kaj bi ne bi? Domovina je s tem rešena! Mi smo pa tudi zadovoljni, ker je Kuhn vrh vsega tega vendar le — šel!

Otročarija Nr. II. „Tagesp.“ si je po vselej zanesljivo izviro izmislila, da sta Lavantski in Sekovski knezoškof deželni vladi naznanila, da bočeta proti „verskim“ postavam roke križem držati in vse ministru Stremayru prepustiti. Naš mil. knezoškof pa pišejo listu „Vld.“, ki je oni glas s „Tagesp.“ povzel, da je „vse to celó izmišljena stvar“, kar „Mbg. Ztg.“ strašno bode. Nekaj enakega prinesel je zastran Sekovskega mil. knezoškofa graški „Volksbl.“

Otročarija Nr. III. V Krems-u na Dolnem - Avstrijskem imeli so ustavaki shod; ktere se je udeležilo, ako se vsi hlapeci in radovedni pobalini uštejejo, po poštevu dra. Koppa kakih 490 oseb, drugi pa pravijo, da jih je bilo 491 vkupaj. Naj si bode kakor rado; gotovo je le, da so ustavaki iz vseh mest pometli svojih ljudi in v Krems komandirali. Ker so toraj vsi bili povabljeni, ki so enih misli, so bili tudi sklepi „soglasno“ sprejeti. Ti sklepi so pa: da se Jezuiti in njim enaki redovniki izženejo; da